

УДК 347.9

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2025/2.130-13>

Наталія РИЖЕНКО, канд. юрид. наук, адвокат

ORCID ID: 0000-0001-7688-0268

e-mail: n.ryzhenko@knute.edu.ua

Державний торговельно-економічний університет, Київ, Україна

УСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ ПРОЖИВАННЯ ОДНІЄЮ СІМ'ЄЮ ІЗ ЗАГИБЛИМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ

Вступ. Проаналізовано особливості розгляду справ про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем у порядку цивільного судочинства, зокрема окремого провадження. Зважаючи на тривалість на території України станом на теперішній час правового режиму воєнного стану й активних бойових дій в окремих регіонах, де щодня гинуть військовослужбовці, зазначене питання є актуальним і широко застосовуваним у практиці. Визначено механізм звернення до суду із заявами про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем особами, які не перебували в зареєстрованому шлюбі з військовим, наведено сучасні правові позиції Верховного Суду та сформовано висновки щодо належної доказової бази на підтвердження вимог про встановлення зазначеного вище факту.

Методи. Методологічною основою проведеного дослідження стали загальнонаукові методи пізнання та спеціально-юридичний метод. Серед загальнонаукових застосовано такі методи: системного аналізу – при дослідженні судової практики щодо встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем; спостереження, узагальнення – при формуванні положень щодо особливостей процесуальних вимог до встановлення зазначеного факту та доказової бази. Юридичний метод застосовано для аналізу структури правових норм та їх тлумачення, зокрема положень Цивільного процесуального кодексу України про порядок встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Результати. Заяви про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем мають розглядатися в порядку цивільного судочинства (окремого чи позовного провадження); у випадку окремого провадження має бути визначена мета встановлення зазначеного вище факту, що надасть можливість здійснення заявницею своїх немайнових або майнових прав за умови відсутності спору про право; встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем можливе лише у випадку, якщо військовий не перебуває у цей час в іншому зареєстрованому шлюбі; заявниця має надати суду докази спільного проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем; ознаками спільного проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу в їх сукупності є: спільний побут, проживання в одному житловому приміщенні, спільне господарство, спільні витрати.

Висновки. Заяви про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем є одними з найпоширеніших справ, що розглядаються судами загальної юрисдикції в порядку цивільного судочинства, зокрема окремого провадження. Нами проаналізовано низку правових позицій Верховного Суду, що свідчать про актуальність цього питання та необхідність формування чіткої правозастосовної практики щодо розгляду справ зазначеної категорії.

Ключові слова: юридичний факт, спадкові права, соціальні права, загиблий військовослужбовець, цивільний шлюб.

Вступ

Передумови та актуальність дослідження. Значної актуальності питання встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем набуло в період повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України в лютому 2022 року. На жаль, у повсякденному житті фактично щоденно гинуть військові, а їхні сім'ї зіштовхуються з необхідністю реалізації своїх спадкових і соціальних прав. Однак не завжди вдається реалізувати зазначені вище права швидко та без проблем. У зв'язку з тим, що в Україні поширений інститут цивільного шлюбу, після смерті військовослужбовців їхні цивільні дружини для того, щоб реалізувати свої спадкові, соціальні та інші права, мають довести в судовому порядку факт проживання однією сім'єю з військовослужбовцем. Отже, наше дослідження станом на теперішній час має особливу актуальність, оскільки ми розкриємо механізм встановлення таких фактів, а саме, до якого суду слід звернутися, які вимоги до змісту заяви про встановлення зазначеного вище факту та якими доказами має бути підтверджено такий факт.

Мета статті полягає у з'ясуванні механізму встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем, а саме розкритті змісту процесуальних вимог для звернення до суду із заявою про встановлення зазначеного вище факту, визначенні доказової бази, огляді судової практики Верховного Суду із зазначеного питання.

Завдання дослідження полягає у визначенні особливостей і порядку розгляду в окремому провадженні заяв про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем з урахуванням практики Верховного Суду.

Методи

Методологічною основою проведеного дослідження стали загальнонаукові методи пізнання, а саме методи системного аналізу, спостереження, узагальнення та юридичний метод, що належить до спеціальних. Метод системного аналізу застосовано при дослідженні судової практики щодо встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем, методи спостереження, узагальнення – при формуванні положень про особливості процесуальних вимог до встановлення зазначеного факту та доказової бази, юридичний метод – при аналізі структури правових норм та їх тлумачення, зокрема положень Цивільного процесуального кодексу України щодо порядку встановлення фактів, які мають юридичне значення.

Результати

Указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 року "Про введення воєнного стану в Україні" (Про введення воєнного стану ..., 2022) у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України (Конституція України, 1996), Закону

© Рижено Наталія, 2025

України "Про правовий режим воєнного стану" (Про правовий режим..., 2015), в Україні з 05 год 30 хв 24 лютого 2022 року введено воєнний стан.

24.02.2022 року також видано Указ Президента України № 69/2022 "Про загальну мобілізацію", який затверджений Верховною Радою у формі Закону про затвердження Указу Президента України "Про загальну мобілізацію" № 7113 (Про загальну мобілізацію, 2022).

Пункт 4 Указу передбачає, що призов військовозобов'язаних, резервістів і залучення транспортних засобів для забезпечення потреб Збройних сил України, Національної гвардії України. Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, інших військових формувань необхідно здійснювати в обсягах, визначених згідно з мобілізаційними планами, а Генеральному штабу Збройних сил України – визначити черговість та обсяги призову військовозобов'язаних, резервістів і транспортних засобів національної економіки в межах загальної строку мобілізації (п. 5 Указу) (Про загальну мобілізацію, 2022).

Станом на теперішній час на території України продовжує діяти правовий режим воєнного стану і триває мобілізація. Відповідно, за майже чотири роки повномасштабного вторгнення Україна має втрати серед військовослужбовців.

Після загибелі військового перед його рідними постає чимало юридичних питань, зокрема щодо оформлення спадщини, отримання одноразової грошової допомоги для сім'ї військовослужбовця, соціального статусу й гарантій членам сім'ї тощо.

Зазвичай після смерті військовослужбовця його спадкоємцями є дружина, діти та батьки. Однак в Україні поширена практика проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу – так званий цивільний шлюб.

Чоловік і жінка, які проживають у цивільному шлюбі, не реєструють свої відносини офіційно, а у випадку загибелі військового його цивільна дружина фактично має складнощі з реалізацією свого спадкового права, оскільки не може його підтвердити, пред'явивши нотаріусу чи іншим уповноваженим органам свідоцтво про шлюб. Отже, реалізувати свої спадкові права така жінка може лише після встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем без реєстрації шлюбу в судовому порядку.

Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення, належать до юрисдикції суду за таких умов:

- факти, що підлягають установленню, повинні мати юридичне значення, тобто від них мають залежати виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав громадян. Для визначення юридичного характеру факту потрібно з'ясувати мету встановлення;

- установлення факту не пов'язується з подальшим вирішенням спору про право. Якщо під час розгляду справи про встановлення факту заінтересованими особами буде заявлений спір про право або суд сам дійде висновку, що у цій справі встановлення факту пов'язане з необхідністю вирішення в судовому порядку спору про право, то суд залишає заяву без розгляду й роз'яснює цим особам, що вони вправі подати позов на загальних підставах;

- заявник не має іншої можливості одержати чи відновити документ, який посвідчує факт, що має юридичне значення. Для цього заявник разом із заявою

про встановлення факту подає докази на підтвердження того, що до її пред'явлення він звертався до відповідних організацій за одержанням документа, який посвідчував би такий факт, але йому в цьому було відмовлено із зазначенням причин відмови (відсутність архіву, запису в актах цивільного стану тощо);

- чинним законодавством не передбачено іншого позасудового порядку встановлення юридичних фактів (Постанова у справі № 560/17953/21).

У цьому дослідженні ми проаналізуємо особливості встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем саме в порядку окремого провадження, тобто за відсутності спору про право, оскільки за наявності такого спору слід звертатися до суду для встановлення зазначеного вище факту в порядку позовного провадження, яке має певні процесуальні відмінності та порядок розгляду порівняно з окремим провадженням.

Порядок установлення зазначеного вище факту за умови відсутності спору про право врегульовано гл. 6 розд. IV Цивільного процесуального кодексу України (далі ЦПК України) (Цивільний процесуальний кодекс..., 2004).

Слід також зазначити, що в 2022–2023 роках мали місце дискусії стосовно юрисдикції спорів про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем. Питання полягало в тому, які ж, усе-таки, суди – адміністративної чи загальної юрисдикції – мають установлювати такі факти, якщо метою встановлення факту було отримання одноразової грошової допомоги сім'ї військовослужбовця.

Однак 18.01.2024 року Велика Палата Верховного Суду (далі ВП ВС) у постанові № 560/17953/21 відступила від правових висновків ВП ВС і Касаційного цивільного суду ВС щодо юрисдикції справ про встановлення фактів, указавши, що справи про встановлення фактів, які мають юридичне значення, розглядаються у позасудовому та судовому порядку. Рішення стосовно фактів, що мають юридичне значення, прийняті в позасудовому порядку, можуть бути оскаржені до судів адміністративної юрисдикції. Юридичні факти, які треба встановлювати в судовому порядку, вирішуються судами цивільної юрисдикції за правилами ЦПК України. Справи про встановлення факту проживання однією сім'єю без шлюбу із загиблим військовослужбовцем підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства незалежно від мети звернення до суду (зокрема підтвердження соціального статусу для призначення та виплати одноразової грошової допомоги сім'ї військовослужбовця) і наявності в заявника певних цивільних прав та обов'язків чи виникнення публічно-правових спорів із суб'єктами владних повноважень (Постанова у справі № 560/17953/21).

31.01.2024 року Верховний Суд у постанові № 357/7533/22 також сформував правову позицію, а саме, що справи про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу для реалізації права на отримання одноразової грошової допомоги згідно зі ст. 16-1 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" для члена сім'ї загиблого (померлого) військовослужбовця підлягають розгляду судами цивільної юрисдикції (Постанова у справі № 357/7533/22).

Відповідно до ч. 1 ст. 293 ЦПК України окреме провадження – це вид непозовного цивільного судочинства, у порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони

прав, свобод та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав, або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав.

Згідно з п. 5 ч. 2 ст. 293 ЦПК України, суд розглядає в порядку окремого провадження справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Перелік юридичних фактів, що підлягають установленню в судовому порядку, зазначений у ст. 315 ЦПК України, не є вичерпним. Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 315 ЦПК України, суд розглядає справи про встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу. Згідно із ч. 2 ст. 315 ЦПК України, у судовому порядку можуть бути встановлені також інші факти, від яких залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав фізичних осіб, якщо законом не визначено іншого порядку їх встановлення.

Частиною 1 ст. 316 ЦПК України визначено, що заява фізичної особи про встановлення факту, який має юридичне значення, подається до суду за місцем її проживання. У заяві має бути зазначено: 1) який факт заявник просить установити та з якою метою; 2) причини неможливості одержання або відновлення документів, що посвідчують цей факт; 3) докази, що підтверджують факт (ч. 1 ст. 318 ЦПК України) (Цивільний процесуальний кодекс..., 2004).

Щодо особливостей розгляду таких заяв, слід зазначити, що встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем можливе лише у випадку, якщо військовий не перебував у цей час в іншому зареєстрованому шлюбі. Доволі часто в житті мають місце ситуації, коли подружжя вирішує припинити шлюбні відносини, ведення спільного господарства та проживання, однак із тих чи інших причин не розриває стосунки офіційно, тобто через відділ державної реєстрації актів цивільного стану чи в судовому порядку. Із часом такі пари, які припинили шлюбні відносини, будують нові стосунки й сім'ї, але не реєструють їх офіційно, оскільки в них не розірвано попередній шлюб. Причини можуть бути дуже різними, однак для нашого дослідження не мають значення.

Коли один із подружжя помирає, у нашому випадку – військовий, постає питання, хто ж має спадкувати – дружина, з якою фактично шлюб припинено, але офіційно не розірвано, чи цивільна дружина, з якою військовий проживав на час загибелі.

12.03.2025 року Верховний Суд поставив крапку у цій дискусії, сформувавши у постанові № 336/1978/23 правову позицію, яка полягає у тому, що перебування особи в зареєстрованому шлюбі унеможлиблює встановлення судом факту її спільного проживання з іншою особою однією сім'єю без реєстрації шлюбу (Постанова у справі № 336/1978/23).

Доказами, які має надати заявниця для встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем, можуть бути показання свідків, письмові докази у вигляді договорів, наприклад про придбання спільного майна, довідок, виписок, витягів, у тому числі про реєстрацію місця проживання особи; електронні докази у вигляді фото, відео, текстових, аудіозаписів, що підтверджують факт спільного проживання, ведення спільного господарства, реалізації прав та виконання обов'язків, що притаманні подружжю.

Верховний Суд у постанові від 30.10.2019 року у справі № 643/6799/17 сформував такий правовий висновок. Проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу є спеціальною (визначеною

законом, законною) підставою для виникнення у них деяких прав та обов'язків, зокрема права спільної сумісної власності на майно. Для встановлення факту проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу потрібно враховувати в сукупності всі ознаки, що притаманні наведеному визначенню. Так, при встановленні факту наявності в осіб спільного побуту доцільно враховувати ознаки, визначені в понятті домогосподарства. Домогосподарство є сукупністю осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують і витрачають кошти. Взаємність прав та обов'язків передбачає наявність як у жінки, так і в чоловіка особистих немайнових і майнових прав та обов'язків, які можуть випливати, зокрема, з нормативно-правових актів, договорів, укладених між ними, звичаїв. Для встановлення цього факту важливе значення має з'ясування місця і часу такого проживання. Підтвердженням може бути їхня реєстрація за таким місцем проживання, пояснення свідків, представників житлово-експлуатаційної організації. Щодо часу проживання, слід зазначити, що за своєю природою проживання однією сім'єю спрямоване на тривалі відносини (Постанова у справі № 643/6799/17).

Отже, доходимо висновку, що ознаками спільного проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу в сукупності є: спільний побут, проживання в одному житловому приміщенні, спільне господарство, спільні витрати. Також слід урахувати, що таке проживання має бути тривалим.

Водночас потрібно зазначити, що, до прикладу, лише спільний відпочинок, без наявності інших ознак сім'ї, не є достатнім доказом для визнання факту проживання однією сім'єю в розумінні ст. 74 СК України (Постанова у справі № 522/25049/16-ц).

Дискусія і висновки

Під час проведеного дослідження ми дійшли таких висновків: справи про встановлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем мають розглядатися в порядку цивільного судочинства, однак це може бути окреме чи позовне провадження. У нашому дослідженні проаналізовано особливості встановлення зазначених вище фактів саме в порядку окремого провадження, тобто за відсутності спору про право; установлення факту проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем можливе лише у випадку, якщо військовий не перебував у цей час в іншому зареєстрованому шлюбі; заявниця має повідомити суду, з якою метою їй необхідне встановлення такого факту; суд при розгляді зазначеної заяви має з'ясувати, що встановлення факту не пов'язується з подальшим вирішенням спору про право, а має значення для охорони прав, свобод та інтересів заявниці або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав, або підтвердження наявності чи відсутності неоспорюваних прав; заявниця має надати суду докази спільного проживання однією сім'єю із загиблим військовослужбовцем, до яких слід віднести: показання свідків, письмові докази у вигляді договорів, наприклад про придбання спільного майна, довідок, виписок, витягів, у тому числі про реєстрацію місця проживання особи; електронні докази у вигляді фото, відео, текстових, аудіозаписів, що підтверджують факт спільного проживання, ведення спільного господарства, реалізації прав та виконання обов'язків, що притаманні подружжю; ознаками спільного

проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу в сукупності є: спільний побут, проживання в одному житловому приміщенні, спільне господарство, спільні витрати. Також слід урахувати, що таке проживання має бути тривалим.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Велика Палата Верховного Суду. (2024, 18 січня). Постанова у справі № 560/17953/21. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116512563>
- Верховна Рада України. (1996). *Конституція України*. Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Верховна Рада України. (2015). *Про правовий режим воєнного стану*. Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/stru#Stru>
- Верховна Рада України. (2004). *Цивільний процесуальний кодекс України*. Закон України від 18.03.2004 р. № 435-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
- Верховний Суд. (2025, 12 березня). Постанова у справі № 336/1978/23. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125809025>
- Верховний Суд. (2019, 30 жовтня). Постанова у справі № 643/6799/17. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85354697>
- Верховний Суд. (2019, 27 лютого). Постанова у справі № 522/25049/16-ц. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80181201>
- Верховний Суд. (2024, 31 січня). Постанова у справі № 357/7533/22. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116798859>
- Президент України. (2022). *Про введення воєнного стану в Україні*. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

Президент України. (2022). *Про загальну мобілізацію*. Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 69/2022. <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413>

References

- Verkhovna Rada of Ukraine. (2004). *Civil Procedure Code of Ukraine*. Law of Ukraine 18.03.2004, № 435-IV [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
- Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). *Constitution of Ukraine*. Law of Ukraine 28.06.1996, № 254к/96-ВР [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *On the legal regime of martial law*. Law of Ukraine 12.05.2015, № 389-VIII [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/stru#Stru>
- Grand Chamber of the Supreme Court. (2024, January 18). Judgment in the case № 560/17953/21 [in Ukrainian]. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116512563>
- President of Ukraine. (2022). *On general mobilization*. Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022, № 69/2022 [in Ukrainian]. <https://www.president.gov.ua/documents/692022-41413>
- President of Ukraine. (2022). *On the introduction of martial law in Ukraine*. Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022, № 64/2022 [in Ukrainian]. <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
- Supreme Court. (2019, February 27). Ruling in the case № 522/25049/16-ц [in Ukrainian]. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80181201>
- Supreme Court. (2024, January 31). Ruling in the case № 357/7533/22 [in Ukrainian]. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116798859>
- Supreme Court. (2025, March 12). Resolution in case № 336/1978/23 [in Ukrainian]. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125809025>
- Supreme Court. (2019, October 30). Ruling in the case № 643/6799/17 [in Ukrainian]. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85354697>

Отримано редакцію журналу / Received: 12.09.25
Прорецензовано / Revised: 23.09.25
Схвалено до друку / Accepted: 25.09.25

Nataliia RYZHENKO, PhD (Law), Attorney at Law
ORCID ID: 0000-0001-7688-0268
e-mail: n.ryzhenko@knute.edu.ua
State University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine

ESTABLISHING THE FACT OF FAMILY COHABITATION WITH A DECEASED MEMBER OF THE ARMED FORCES

Background. *The article examines the peculiarities of considering cases in establishing the fact of living in the same family with a deceased serviceman in civil proceedings, in particular, separate proceedings. Given the duration of the legal regime of martial law in Ukraine, as of the present time, and active hostilities in certain regions, where servicemen die every day, the above-mentioned issue is relevant and widely used in practice. We have determined the mechanism for applying to the court with applications on establishing the fact of living in the same family with a deceased serviceman by persons who were not in a registered marriage with a serviceman, presented the current legal positions of the Supreme Court and formed conclusions on the appropriate evidentiary base to support the requirements for establishing the above-mentioned fact.*

Methods. *The methodological basis of the conducted research was general scientific methods of cognition and a special legal method. Among the general scientific methods, the method of system analysis was applied when studying judicial practice regarding the establishment of the fact of living in the same family with a deceased serviceman, observation methods, and generalization when forming provisions regarding the features of the procedural requirements for establishing the specified fact and the evidentiary base. The legal method was applied to the analysis of the structure of legal norms and their interpretation, in particular, the provisions of the Civil Procedure Code of Ukraine on the procedure for establishing facts of legal significance.*

Results. *It was found that cases on establishing the fact of living in the same family with a deceased serviceman should be considered in the order of civil proceedings (separate or claim proceedings); in the case of separate proceedings, the purpose of establishing the above-mentioned fact should be determined, which will allow the applicant to exercise her non-property or property rights in the future, provided that there is no dispute about the right; establishing the fact of living in the same family with a deceased serviceman is possible only if the serviceman was not in another registered marriage at that time; the applicant must provide the court with evidence of living in the same family with the deceased serviceman; the signs of living in the same family of a man and a woman without marriage registration, in their entirety, are: common life, living in the same residential premises, common household, common expenses.*

Conclusions. *Applications to establish the fact of living in the same family with a deceased serviceman are among the most common cases considered by courts of general jurisdiction in civil proceedings, particularly in separate proceedings. We have analyzed several Supreme Court decisions, which indicate the relevance of this issue and the need to establish a clear law enforcement practice for considering cases of this category.*

Keywords: *legal fact, hereditary rights, social rights, deceased serviceman, civil marriage.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.